АКСАНА ДАНІЛЬЧЫК

БЛЮМЭНШТРАСЭ

АКСАНА ДАНІЛЬЧЫК

БЛЮМЭНШТРАСЭ

AKSANA DANILCHYK

BLUMENSTRASSE

Рэдактар Дзмітры Плакс

Аўтарка выказвае шчырую падзяку Святлане Калядцы за сяброўскую падтрымку

У афармленні кнігі выкарыстаны фотаздымак Аксаны Данільчык

Данільчык, А.
Блюмэнштрасэ : вершы / Аксана Данільчык. — Мінск : А. М. Янушкевіч, 2018.
ISBN 978-985-7165-43-8.

«Блюмэнштрасэ» — вуліца сапраўдная і ўяўная. Яна існуе не толькі ў культурнай прасторы, але ў розных гарадах свету і, адпаведна, на розных мовах. Супярэчлівыя ўражанні, жыццё ў канкрэтнай прасторы і за яе межамі, праекцыя мінулага ў рэальны час і наадварот, асэнсаваныя ў паэтычнай форме – тэма новай кнігі Аксаны Данільчык

ISBN 978-985-7165-43-8

I

***

як заціхае перад бурай свет навакольны а пасля
зямлі напружанай дыханне напятыя адчуюць душы
калі спыняюцца ўсе рэкі
а рыбы дасягаюць дна
і птушкі стрымліваюць голас
каб гэтай цішы не парушыць

па ўсіх вятрах і кантынентах па ўсёй бязмежнасці зямной
вібруе чуйнае паветра блакітнай хваляю трывогі
і нашых душаў абалонкі
руйнуе гэты неспакой
і высыпаюцца пачуцці
на непралазную дарогу

на вежах круцяцца радары і пачынаецца адлік
зваротны да крытычнай кропкі
дзе ў перспектыве толькі мінус
а шыхт напружаных вайскоўцаў ад нечаканасці прыціх
і нахіляючы галовы
калашнікавы прэч адкінуў

апладысментаў мерным гукам скануецца жывы прасцяг
адзначаны адсутным словам
і ўпартай стрыманасцю жэстаў
хто самазванец хто сапраўдны хто гаспадар а хто ў гасцях
самасцвярджаецца прастора
маўклівай акцыяй пратэста

***

хачу забыцца што ёсць страх хачу забыцца
што нам даводзіцца за ворагаў маліцца
што вераб'і хаваюцца пад дах злавесны лёд
навіс на абразах што нейкі ціхі голас шэпча
за ворагаў трэба не проста маліцца у ворагаў
трэба яшчэ і вучыцца
адкінуць пустыя размовы вучыцца перамагаць
паступова вучыцца перамагаць раптоўна са
стараннем падвойным
і сіні снег цячэ прадоннем рэк і адгукаецца
далёкі смех
я стаўлю свечку і – наперад
step by step

***

цішыня што нас выпрабоўвае
падкрадаецца ззаду на дыбачках
закрывае нашыя вочы сваімі цёплымі пальцамі
цішыня што нас размяркоўвае
раскладае быццам па скрыначках
раздзяляе нас па адлегласцях

быццам мы вінаватыя

быццам мы вінаватыя
што таксама праклятыя
што і мы дакрануліся
у свой час не прачнуліся

а я прызвычайваюся да цішыні
шукаю яе ў схованках за шклянымі дзвярыма
у разрэжаным паветры чужой тэрыторыі
дзе мы як калісьці мурыны ў далёкай прэторыі

я раблюся сама цішынёй
прарастаю яе ліянамі
разліваюся акіянамі
выцясняючы гукавыя хвалі
цішыня нібыта каралі
сціскае шыю маю нерухома
і знясільвае
быццам стома

я свой голас схаваю ў шуфляду
і забудуся замкнуць на замок
і пакіну яго без нагляду
каб у сінюю далеч уцёк

і звінеў сярод роднага гаю
быццам звон што на свята склікае

blow-up

ёсць коміны падобныя да вежаў
яны глядзяць у ростаняў бязмежжа
другія сны з іх вышыні відаць
якія паглынулі назаўсёды
гісторыю краіны і народа
яны затоена і стрымана маўчаць

там круціць флюгер лічбу пакрыёма
год перад-рэпрэсійны дваццаць сёмы
зусім нябачны ў тлуме гарадскім
і толькі сілаю павелічэння
вяртаюцца далёкія імгненні
як лёгкі пах як воблака як дым

і можна ўбачыць зноў на вулках гэтых
драўляны Менск і маладых паэтаў
ні высылак ні страчаных гадоў
на некранутых дворыках Нямігі
ляжаць іх недапісаныя кнігі
да лепшых дзён да самых лепшых сноў

дзень памяці

а чаму ж сёння ніхто не аплаквае вас беларусы
хіба вашыя дзеці не ўздымаліся дымам
над неўзаранымі палеткамі
хіба вашыя вочы не былі сухімі
бо не маглі болей плакаць
хіба вы не баяліся ўдзень немцаў
уночы партызанаў
раніцай венграў
увечары латышоў
а кожны сябар у любую хвіліну мог стаць ворагам

чаму ніхто не аплаквае гэты суцэльны страх
хто прыйшоў хто сышоў
хто застаўся хто згінуў
не ведаю

ведаю што
дзве знаёмыя мне жанчыны сустракалі вайну
з немаўлятамі на руках

дзеля каго ўсе гэтыя парады
хіба гэта вашыя танкі
хіба гэта вашая зброя
хіба гэта вашыя сцягі
хіба гэта вашыя перадавыя

у маіх бабуляў была іншая перамога —
немаўляты засталіся жывыя

чаму ж сёння ніхто не аплаквае вас беларусы

***

калі Вы стаіце насупраць мяне такі рэальны такі сапраўдны і даверліва гаворыце пра наступныя цяжкія але ўдарныя пяць гадоў хіба я магу Вас пакрыўдзіць

хіба я магу сказаць што я не старшыня ніякай камісіі і нават ніколі не кідала за Вас белы шар

але маё маленькае змаганне за родныя літары мае куды большы сэнс чым усё Вашае змаганне за ўладу

бо ў гісторыі якая не мае ўмоўнага ладу але якую імкнуцца перапісаць зноў і зноў нішто не апраўдвае прабітых галоў

а сумленне пакуль яшчэ ніхто не адмяняў

***

Жанчыны без вачэй і без голасу
разыходзяцца па інстанцыях
запаўняюць праўладныя калідоры
і прылеглыя тэрыторыі
забываюцца на ўласныя думкі
і не маюць уласнай гісторыі...

Нашто яна ім?

Кожную раніцу па-над плошчамі
уздымаецца шэры дымок
прэзідэнты бягуць на працу
варыцца кава

Колькі вас
без вачэй і без голасу
ўціснутых у шэрыя сцены?

Пакаленне змяняецца пакаленнем.

Таму што сістэма шукае людзей сістэмы
таму што сістэма стварае людзей сістэмы

Жанчыны без вачэй і без голасу
разыходзяцца па інстанцыях
запаўняюць праўладныя калідоры
і прылеглыя тэрыторыі
забываюцца на ўласныя думкі
адмаўляюцца ад уласнай гісторыі...

***

нешта зламалася

*такі bello y malo como **Satán** добра пастаўленым голасам спрабуе выказаць чужую волю наконт таго што робіць кaштоўнасці адноснымі кампрамісы апраўданымі а ўсмешкі шчырымі а таксама пра перавагу таварна-грашовых падыходаў да ўсякага роду стасункаў але гэтая воля ўжо непадуладная ніякім рацыянальным катэгорыям*

не думай што ты толькі назіральнік твае вочы злучаюцца з гэтай прасторай у мностве атамаў губляецца тваё цела і хтосьці спяшаецца туды дзе можна яшчэ паспець засведчыць момант твайго распаду

нешта зламалася

на плошчу дзе енчаць валацужкі далятае пах гуакамоле

астурыяс адпачывае

развітанне з Еўропай

мост над Нямігай
між адной амбасадай і другой
на якім мінакоў амаль не бывае
дыханне паўночнага ветру гайдае
і то падымае то апускае
на спіны тралейбусаў

магчыма некалькі стагоддзяў таму
я б апынулася сярод плыні
і размахваючы рукамі
маліла аб ратаванні

а цяпер тут няма вады

толькі падае снег
толькі мост дрыжыць
па-над плынню машын
і змагаецца
з бесперапынным хістаннем

я імкнуся на ім утрымацца
не зваліцца і не разбіць галаву
бо тут і цяпер
я на гэтым уздыбленым мосце
жыву

а жоўтыя зорачкі
сплываюць у бок Раманаўскай Слабады
за невядома які далягляд

сіні фон вечаровага неба ізноў пусты
і невядома
ці будзе нехта чакаць іх назад

***

Подых вясны над шашой, над абуджаным лесам,
Таюць снягі, безупынна ад ранку імжыць,
Неверагодны Шцірліц кіруе сваім Мерседэсам
І дасягае нарэшце сапраўднай швейцарскай мяжы.

Існы арыец, ён знешне зусім не хвалюецца,
Хоць небарака прафесар, стары ідыёт,
Не заўважае трыклятых вазонаў на Кветкавай вуліцы,
Не заўважае – і вось ён, апошні палёт.

Здзекліва птушкі спяваюць у краі багатым,
Тут без вайны ідылічна швейцарцы жывуць.
Ён засынае і сніць беларускія хаты,
Родныя нівы, залітую сонцам траву.

Потым купляе ў дарогу швейцарскіх дэлікатэсаў,
І – на галодны Берлін, сцяўшы волю ў магутны кулак.
Неверагодны Шцірліц кіруе сваім Мерсэдэсам,
Толькі імгненні, як кулі, ляцяць у шырокі прасцяг.

***

Мне хацелася б напісаць індустрыяльны верш,
увесь з простых ліній, як супрэматычны малюнак.
Раскласці іх як рэйкі і шпалы па гарызанталі і па вертыкалі,
а некалькі наўскасяк, быццам бы выпадкова ўпалі.

І радавацца такому дызайну, бо з яго, як з поля дубы,
вытыркацца будзе комін фабрычнай трубы,
а па хрыбеціне пабягуць цягнікі,
пераскокваючы русла вычарпанай даастатку ракі.

Вось ён, зусім не прыроды дар, а натхнення ўвасоблены ўзор,
якому пара на прастор, на шырокі прастор!
Ён сам націскае на газ, ён рвецца ў празрысты блакіт,
ён перашкоды руйнуе нібы дынаміт.

глядзі на дарогу

ты не бачыш нічога ні лісця ні дрэваў толькі напрамак руху
здаецца што дарога сама цябе нясе і гэтае вільготнае бетоннае пакрыццё свабоднае ад перашкодаў робіцца найлепшым краявідам
а здаровае мурканне матора — найлепшай музыкай
раней цябе вучылі глядзі пад ногі а цяпер ты спыняеш усе непатрэбныя думкі і загадваеш глядзі на дарогу
а ў люстэрка задняга пагляда пазірае восень і туманная раніца прасякнутая сонечным бляскам што ўздымаецца з зямлі
раніца якую хочацца запомніць занатаваць але не
не азірайся Эўрыдыка
глядзі на дарогу

твой Арфей едзе на чорным джыпе па трэцяй паласе ☺

***

лабавое шкло зацярушана першым снегам

спрабую адхукаць пальцы і гляджу
як холад паступова завалодвае горадам
дзе пахавана шчасце
рассыпанае рысавымі зярнятамі па яго лесвіцах
знітаванае з водарам кавы і пахам бензіну
сасланае ў закінутыя будынкі
без права перапіскі

горадам дзе пахавана гісторыя
у яго вокнах я бачу адбіткі знаёмых твараў

яны накладаюцца адзін на адзін
празрыстымі малюнкамі
і расплываюцца па шкле
як кроплі бензіна ў калюжыне
яны спрабуюць зацягнуць мяне ў свае віры
але я не паддамся
і застануся ў халоднай машыне
чакаць сямнаццаць імгненняў вясны

мая місія працягваецца

***

спачатку я думала што мара
гэта паўлін
такі прыгожы
так хвост пераліваецца
зялёным блакітным залатым
проста вочы хочацца заплюшчыць ад асалоды

потым мне здалося што мара
напэўна лебедзь
так і мкнецца ляцець у разбэрсаныя хмары
не сядзіцца ёй на месцы
дрыгаецца то туды то сюды і дражніцца
схапі мяне хутчэй

цяпер я бачу што мара
гэта дзяцел
дзяўбе і дзяўбе
раніцай удзень вечарам уночы
тук-тук тук-тук тук-тук

можа ўсё ж такі скруціць ёй шыю?

разгубленасць

калі ўнутраныя ваганні
дасягаюць амплітуды ў сто восемдзесят градусаў
а яснасці так і не дадаецца

калі жыццё ператвараецца ў стужку навінаў
ніводная з якіх у свядомасці
так і не застаецца

і сонца не сонца
і вецер не вецер
і проста да рамы ваконнай звужаецца свет

тады нападаюць сумненні
быццам піранні
і пакідаюць толькі хрыбет

і хто ты пасля
пераконвай цяпер
што шукаеш спакою і міра

і перамога твая
нагадвае нечым
рэшткі арміі Піра

ты – шхуна якая гайдаецца ў моры
між крэйсераў чорных
і белых фрэгатаў

ты – неба ў чаканні маланкі
якая на хвалі ўпадзе
і асвеціць дарогу дахаты

***

завяжы на памяць вузел
толькі не зацягвай

каб нечакана не сціснула горла
пятля

***

пераменная хмарнасць не пакідае дрэвам
ніякіх магчымасцяў аднаўлення
зеляніна каштанаў робіцца цёмнай
каб потым наблізіцца да стадыі поўнага вынішчэння

сонца быццам загнаная мыш
шукае шчыліну праз якую магчыма выйсці
але зрок ужо болей не той
як на пачатку лета ў далёкім забытым калісьці

першакрокі ў нязнаную бытнасць магчыма спыніць
пакуль нічога яшчэ не разбіта
чужыя сусветы спачатку захопліваюць мяне
пасля выштурхваюць са сваіх арбітаў

я – на вуліцы Ракаўскай дзе па сто раз на дні
мне то вецер то сонечны бляск
то густыя туманы то хмары апусцяцца нізка
мае вены паколатыя голкамі
праз якія ў мяне ўліваюць жыццё
дастатковае толькі
каб забяспечыць асноўныя функцыі арганізма

я не ведаю болей куды я іду
і нашто ў рэшце рэшт мне здалося ўсё гэта
мяне відавочна так шмат што іншым разам
я апынаюся ў паралельных светах

я гляджу на самую сябе як праз шкло
як праз покрыва мройнага ранку
мне на плечы злятаюцца ў чорнай смузе
птушаняты-падранкі

я не бачу святла не таму
што заплюшчыла вочы
а таму што злуюся бы тысяча восаў ці проста
як адзін скарпіён перад тым як на ворага скочыць

птушкі

I

чорных варонаў шэрагі чорныя
чаіцаў белых крылы прасторныя

іх нечаканая колькасць палохае
быццам знікае гармонія крохкая

гэта не прыклад выразнай экспрэсіі
гэта выява схаванай агрэсіі

быццам прыйшла іншаземная нацыя
і накрыла нас акупацыя

II

дом насупраць
спрабуе пазбавіцца
ад надакучлівых птушак
напружваецца і
падкідае іх угору
яны падлятаюць як мячыкі
потым зноў сыплюцца яму на спіну
дом іх страсае
а птушкі пікіруюць на дуб
і лупяць па ім сваімі жалезнымі дзюбамі
жалуды пралятаюць са свістам
як свінцовае каліва
людзі спалохана нацягваюць шлемы
і абыходзяць дрэва
а на дрэве ці то гоман ці то лямант
ці то крыкі ці то енкі
пакуль усё не сціхае

а потым

чарада птушак
гайдаецца ў небе быццам ківач
туды сюды туды сюды

у некаторых войнах
пераможцаў не бывае

III
над маёю галавою загайдаліся арэлі
гэта птушкі проста птушкі наляцелі адляцелі

верабінавым дасвеццем ціхі свіст каля парога
гэта вецер проста вецер мне падказвае дарогу

неўсвядомлена-тужлівы вымалёўваецца ранак
гэта смутак проста смутак цёмна-сіні як атрамант

і расце трывожным гулам нейкі плёскат невядомы
гэта хвалі проста хвалі рвуцца — б'юцца ў сцены дома

перагорнутай старонкай ліст апусціцца апалы
гэта думкі проста думкі пакружылі і прапалі

***

туды дзе падымаецца рунь
а тапалі – смяротна параненыя байцы –
збялелымі пальцамі ўпарта трымаюцца за зямлю
я прыходжу і раскладаю вогнішчы

што мне той абстрактны дым айчыны
разам з яго салодкасцю і прыемнасцю

і той невядомы вецер
і мужчыны са смалянымі валасамі

я апускаю рукі ў туман і вымаю з яго антонаўкі

ніколі яшчэ мая прыналежнасць не была такой

відавочнай

***

не зважаючы на ўсе сродкі камунікацыі
на мноства гукаў што запаўняюць прастору

паэзія і толькі паэзія
застаецца маім адзіным сродкам
зносін са светам

бо паэзія —
гэта любоў тут і адразу
паэзія — гэта тое што не патрабуе адказу
паэзія — гэта вада — мёртвая і жывая
паэзія — гэта тое што мяне апраўдае

сонца заходзіць і неба за ім
радком чырвоным палае

***

Тут ізноў усё жоўтае і зялёнае.
Толькі неба светла-шэрага колеру,
толькі вільгаць зацягвае вокны,
а лісце паступова ператвараецца ў гербарый.

Што гэта значыць?

Гэта значыць, што ўсе жывыя пачуцці
ператворацца ў словы,
што галасы, уражанні, пахі
ператворацца ў словы.
І доўгімі восеньскімі вечарамі
думкі будуць чапляцца адна за адну,
закрэсляцца і выпраўляцца,
усплываць і падаць на дно.

Што гэта значыць?

Гэта значыць, што скончылася жыццё.
І пачалася літаратура.

І ўсё што было відно
зробіцца невідавочным.
І здасца неабавязковым,
але насамрэч неабходным,
як няспыннага сэрца біццё,
як нармальны ціск
або тэмпература.

восень

нічога з таго што было
ні згадкаю ні напамінам
нічога з таго што было
я сам сабе не пакіну

я ў гэты бялюткі дзень
ступлю незаўважным крокам
і след не пакіну нідзе
ні ў сэрцы ні навідавоку

я з чыстай свабоднай душой
свой погляд да неба ўздымаю
бо ўрэшце рэшт я дайшоў
да самага небакраю

ва ўладзе нябёсаў пустых
ва ўладзе адкрытай прасторы
душа мая быццам уздых
баіцца і прагне пакоры

душа мая быццам прамень
што далеч прарэзаць імкнецца
што раптам знікае як цень
і потым не застаецца

нічога з таго што было
нічога з таго што будзе
пройдзе туманам праз шкло
і ранкам мяне абудзіць

перапынак

на тэрасе з каванымі парэнчамі
на фоне індустрыяльнага краявіду
у межах здранцвелага часу
і ўласнаручна здзейсненых абяцанняў
купаюся ў сонечных промнях разам з вераб’ямі
падлічваю флюгеры пазначаю літары
перакрэсліваю рэчы што страцілі актуальнасць
і не маюць болей ні колеру ні паху ні глыбіні
так падводзяць рахункі робяць разлікі
і спрабуючы вызваліцца
ад неверагоднай стомы
просяць каву за кавай

паветра паступова выцясняецца
водарам свежаспечанага хлеба
які нагадвае пра нешта
можа быць пра адзінае што мае сэнс
і калі апускаюцца рукі
ад марнасці намаганняў
вярнуць гэтай краіне
яе сапраўдныя колеры
ён прымушае глядзець у вочы жыццю
што на тонкіх ножках гайдаецца па бруkaванцы
і ўсміхаецца блакітнымі ружамі “haute couture”

II

***

Гэй, выбірайцеся мамкі і нянькі з прыбраных кватэраў,
Не забывайцеся лепшыя сукні і туфлі на шпільках дастаць,
Клуб самотных сэрцаў “Замужняя Мэры”
Сённяшнім вечарам будзе вас вельмі ласкава вітаць.

Усе хто забыўся пра лёгкасць быцця і прывабнасць усмешкі,
Хто падымае цяжар на танклявых руках,
Хто вырашае праблемы нібыта вавёрка згрызае арэшкі --
Маеце гонар урэшце пачуць захапляльнае “Ах!”.

Хай застаюцца шкарпэткі ў кутах, а каты абдзіраюць шпалеры,
Хай нехта іншы гатуе вячэру і мые насы.
Клуб самотных сэрцаў “Замужняя Мэры” –
Вось яна кропля сапраўднай гаючай расы.

***

Сёння –
я ўсяго толькі п’яная мама.
Мне дастаткова келіху віна,
а стома зробіць астатнюю справу.
Круціцца галава,
і пячэцца паветра быццам медуза.

Я ўсяго толькі п’яная мама,
што складае вершы ў куфар разьбяны,
што націрае кнігі бы срэбра сталовае,
каб блішчэлі пад ранішнім сонцам.

Я ўсяго толькі п’яная мама,
і сёння я дзецям сваім пачытаю –
ух, пачытаю! –
тое, што самі яны не хочуць чытаць,
а потым іх гэтыя тэксты буду трымаць
на хісткай зямной паверхні.

Заўтра раніцай я ўсё гэта згадаю
і зразумею, што ўчора
я была ўсяго толькі п’яная мама.

А вось сёння...

Вызваляючыся ад стэрэатыпаў

Мы так прывыклі саступаць дарогу
і чакаць падарункаў,
што калі іх ніхто не дарыць
робім вялікія вочы...

Мы так прывыклі, што менавіта мужчына
павінен нам нешта даць,
а калі не можа, не хоча, не ў стане –
плачам.

Кожнаму свой лёс,
свой дом,
свая машына.

Выпеставаныя.

Можна напэўна
і без гэтага,
але я вось іх стварыла,
і цяпер гляджу на іх і думаю:

калі б усё гэта за мяне
стварыў нейкі мужчына,
я б ніколі не даведалася,
што абсалютна спакойна
магу зрабіць гэта сама.

Услаўленне мужчынаў

Бываюць дні
калі ніякая сцервалогія
не дапамагае раставіць кропкі над
пакласці з
паслаць у
такія дні як выдраныя старонкі
з жыцця жанчыны любога веку
але дапамога прыходзіць
з нечаканага боку
бо на свеце ёсць
такія стварэнні як мужчыны
у цэлым даволі нязручныя
але іншым разам
— іншым разам! —
даволі такі карысныя
бо нават калі ты ў поўным неадэкваце
і незаўважна футболіш усё
што трапляе пад правую
а часам і пад левую нагу
яны раптам уздымаюць вочы і гавораць
а вы ўсё такая ж прыгожая

І свет робіцца такім пяшчотным
і неадэкват робіцца менш неадэкватным

Я падскокваю па лесвіцы
і паўтараю сабе
я прыгожая я прыгожая
я прыгожаяяяяяяяяяяя

А рэха радасна
падхоплівае мае крокі

***

Маё фізічнае цела безумоўна існуе ў прасторы
а вакол яго існуюць блізкія людзі
і гэтыя людзі нават час ад часу
імкнуцца стварыць яму прыдатныя
для існавання ўмовы
спрабуюць яго накарміць
пакласці ля тэлевізара
зварыць яму каву
а раніцай выправіць на працу
пажадана на цэлы дзень
а гэтае цела як сціснутая спружына
ні на што не рэагуе
ніяк не можа пагадзіцца
што яго існаванне бачаць менавіта такім
і другога яму не жадаюць

Няўжо яны не адчуваюць
як мая экзістэнцыя
бы старая тканіна
што праляжала ў зямлі
тысячагоддзі
распаўзаецца ў руках
рассыпаецца ад udараў
тэнісных мячыкаў
і гэтыя валокны
яшчэ зусім нядаўна
такія моцныя
цяпер не вытрымліваюць
нават лёгкага дотыку пальцаў

Крохкасць зрабілася
яе асноўнай якасцю
вельмі небяспечнай

але незаўважнай
для тых
хто ніколі не чытае маіх вершаў

***

Ёсць мужчыны якія сыходзяць
Як толькі ўздымаецца вецер
Яны баяцца незнаёмага шума
Баяцца любові ў маіх вачах
Баяцца маіх сумненняў
Хоць я думаю, што ў выніку
Яны баяцца саміх сябе

Ёсць мужчыны, якія застаюцца.
Не зважаючы на вецер і навальніцу,
Не зважаючы на адсутнасць
Любові ў маіх вачах,
Не зважаючы на мае сумненні.
Проста пытаюцца: «Як ты?»,
Дорaць сябе
І запальваюць васкоўкі.

Калі я застаюся адна,
З вінoм, прыцемкамі і ліхтарамі,
Калі запісваю думкі на запатнелым шкле,
І мая душа адсутнічае тут і цяпер,
Са мною побач стаяць
Мужчыны, якія сыходзяць,
Мужчыны, якія застаюцца,
Я адчуваю сваімі далонямі
Субстанцыю жыцця кожнага з іх.
А потым я іх адпускаю,
Каб кожны мог узняцца
На сваім уласным балоніку.

Глядзіце, як яны расквецілі неба.

III

***

трава астывае ад першай спёкі
лёгкі туман падступае пад вокны
чуеш раптоўны рык матацыклаў
сярод вечаровых шпачыных спеваў
і разумееш: яны прыйшлі

прыйшлі каб сцвердзіць сваю прысутнасць
сваё права на хуткасць
і безразважны палёт

а на вуліцы дрэвы як панкі
натапырылі свае іракезы
і гатовыя кінуцца ў бойку
з кожным хто іншай веры
для такіх не бывае намераў
яны адразу б’юць без аніякай меры

ці мае ў глабальным кантэксце
ўсё гэта якое-небудзь значэнне
проста святло і такое ўзаемнае пранікненне
шчасця і болю і галавакружных нябёсаў
калі мае рукі
сплятаюцца з промнямі сонца
на лініях лёсу

***

так нечакана — праз мяне —
святлом і даўняю пяшчотай
парэчак гронка каля плота

іх кіславаты дзіўны смак
яшчэ надоўга застаецца
на языку

і цёплаю травою
і сонечнай нагрэтаю вадою
празрыстай лужыны
якая цэлым светам
зялёным жабкам і жучкам здаецца
зямлі ласкавай подых пракаветны
майго дыхання робіцца часцінай

такой жаданай еднасці хвілінай
прасякнуты нарэшце рух сусветны
і фарбамі квітнеючага лета,
і гукамі прыцішанага поля,
што думкі запаветныя міжволі
вяртаюцца ў забыты рай вясковы
парэчкавы агрэставы вішнёвы

дзе я ў бабулінай стракатай хустцы
парэчкі рву і да мяне малой
зямля звяртаецца па-беларуску

сакральнай мовай існасці сваёй

***

калі проста ляжаць пад яблыняй
можна адкрыць закон сусветнага прыцягнення
знайсці скрыжаванне часу і прасторы
а яшчэ супадзенне ўнутранага цэнтра сусвету
што нібы свята заўсёды з табой
са знешнім

і захацець вярнуцца на некалькі стагоддзяў назад
каб зусім іначай адчуваць час
так як яго адчувалі раней
нібыта наперадзе вечнасць
а дні адлічваць па світанках
па зменах часінаў году
каб цэнтры сусветаў супадалі
і рухаліся сінхронна

і магчыма аднойчы
убачыць як плытагоны па Нёмане сплаўляюць лес
як коні хаваюцца ў пушчы
а буслы жывуць каля кожнай хаты
так заўсёды было
і цяпер так ёсць

магчыма гэтае месца
і называецца радзімай

***

у пячоры дзе са столі апускаюцца сталактыты
што зачароўваюць сваёй прыгажосцю
дзе кроплі вады падаюць мерна і гонка
а гукі разлятаюцца па бясконцых лабірынтах
жыве драпежнік

звычайна ён спіць і ніхто не ведае калі ён прачнецца
адкуль выйдзе і калі нападзе

для адных ён прымае воблік мінатаўра
для другіх царыцы Тамары
для трэціх...

гэты драпежнік – твой страх

ёсць толькі адзін спосаб даведацца хто ён

спусціцца ў пячору

***

гладкае як камень аблашчаны морам
неверагодна моцнае ў абмежаванай прасторы
несувымерна далёкае
неадпаведна прыцягальнае
незнаёмае і разам з тым пазнавальнае

цела антычнага бога на старажытным малюнку
на сучасным фотаздымку
мастацтва і стылізацыя
арыгінал і яго імітацыя
і ў гэтых культавых стварэннях
стварэннях культу
цела і не толькі
ты можаш не бачыць вобразаў
а дыхаць няўлоўным водарам

глыток паветра
і ўсё знікае

і застаецца праекцыя
цела і ягонага ценю
на матрыцы тваёй свядомасці
рэальнае і жаданае
застылае ў нерухомасці
але ўнутрана неспакойнае
нібы твой уласны адбітак у люстры

а ўсё астатняе пытанне інтэрпрэтацыі

так казаў Заратустра

***

у ноч калі вецер робіцца крыкам[1]
і завісае на правадах
і запаволеным доўгім гукам
калыхае мембраны свету
шкілет выходзіць на бераг
з водарасцямі ў руках
шкілет выходзіць і раптам
ператвараецца ў чалавека

яго імпульсіўныя рухі
поўныя жалю і скрухі

спачатку між бляклых халодных агнёў
ён ходзіць па скалах вільготных
над пенай марской і над доляй людской
спявае аб лёсе гаротным
да кожнай хаціны дзе блісне святло
ён грукаецца ў адчаі
а потым глядзіць на чужое жытло
і слёзка з вачэй выцякае

і разам са слёзкай крыштальнай
ён робіцца непазнавальным

цячэ і цячэ несупыннай ракой
змяняюцца словы і песня
змяняюцца рукі аблічча спакой
павольнаю музыкай песціць
з улоння прамаці-зямлі паўстае
жанчына світальнай парою
б’е ў сонечны бубен і ціха пяе
пра новае цела жывое

ці гэта вядзьмарства замовы
ці проста вяртанне любові

расчэсвае косы жанчына-шкілет
і слухаюць сонныя людзі
чароўныя словы пра зменлівы свет
пра марнасць спрадвечных ілюзій
яна ахінае сівым туманом
свае нессмяротныя плечы
нітуюцца ў прыцемках смерць і жыццё
і доўжыцца род чалавечы

---

1 *Па матывах казкі К. Эстэс.*

***

лесавік лесавік аддай мне гэтыя ягадкі
а я буду паслухмяна прыходзіць у лес
распавядаць табе розныя казкі ды забаўкі
з жыцця чалавекаў з ягадкамі і без

лесавік лесавік аддай мне гэтыя кветачкі
я імі ўпрыгожу свой сціплы будан
а як узыдзе поўня і пазасынаюць дзетачкі
прыляціць на іх водар срэбракрылы кажан

лесавік лесавік аддай мне травіцу гэтую
а я вытку мурожны сабе дыванок
пакладу каля ганку накрыю сурвэтаю
і пастаўлю вужакам ядлоўцавы сок

лесавік лесавік аддай мне гэтую птушачку
каб ззяла сваімі вачыма ўначы
а я дам табе на памяць чырвоную стужачку
каб не забыўся што мяне прыручыў

***

памятаю бусел спачатку прынёс мяне ў лес
і ўжо там мяне падабралі людзі
прынеслі ў вёску і доўга думалі
што ж гэта за дзіцё такое

як толькі я навучылася хадзіць
заўсёды сыходзіла ў лес
клалася на траву падобнай да якой больш нідзе няма
глядзела ў вочы суніцам і слухала ўсё
што расказвалі сосны

можа таму і ў словах маіх
не шум марскіх хваляў
не шум жытняга поля
а галасы птушак і лесавікоў

можа таму я адчуваю сябе шчаслівай
на беразе ляснога возера
вада якога так супакойліва звініць у спёку

бо там мой дом

***

застаўся час
яшчэ мая душа вось так
нібы перад паўночным ззяннем
захоплена адлічвае хвіліны
перад безмежнасцю знаёмых краявідаў

там хвалі ўзгоркаў коцяцца паволі
да белага пяску балтыйскіх выдмаў

там ёсць сады дзе выспяваюць дзеці
а час адлічвае сонцавароты
да той пары пакуль не стане відавочным
і непазбежным пакіданне саду

каб зведаць што такое боль і смутак
і каб адольваючы перашкоды
ніколі больш назад не азірацца
да той пары пакуль не стане відавочным
і непазбежным што пара вяртацца

у сад які ніколі больш не будзе
тым самым цёплым выраем дзяцінства

ды па-ранейшаму спяваюць птушкі
і пад яго раскідзістым шаптаннем
былыя дзеці ўрэшце спасцігаюць
сваю даўгачаканую дарослацць

застаўся час

***

лён забірае мяне да апошняй згадкі
ў свой незвычайны зялёны колер
і я пачынаю глядзець на свет зялёнымі вачыма
а калі губляюся ў ільняной прасторы
згадваю тое што здаецца ніколі не ведала

гэта абуджэнне маёй генетычнай памяці
гэта абуджэнне падсвядомага досведу
жанчынаў майго роду і тых
што былі да іх і што будуць пасля мяне

я чую як выспяваюць суніцы
як шэпчуцца русалкі ў вадзяных касачах
як абуджаюцца навальніцы
і адбіваюць маланкі ў шырока расплюшчаных вачах

хто ты жанчына ільняная
зямлёю гэтай народжаная і ўзгадаваная
зямлёю гэтаю захаваная

тая што ведае

****

раніца
злоўленым ветрам выслізгвала з шоўку фіранак
дзень
распускаўся бутонамі ружаў і гіяцынтаў
вечарам
маланкі залатымі матылямі біліся ў вязніцах хмараў
уночы
змеі маіх бранзалетаў кусалі цябе за плечы

Святла было так многа, што яно не магло змясціцца ў абалонку зямлі, яно вылівалася цераз верх як малако з перапоўненага збанка. Я выходзіла на тэрасу і слухала як вецер прадзіраецца праз сосны. Пасля глядзела на сонца і бачыла як сонца заходзіць за мора, а людзі садзяцца на дзюны і глядзяць на сталёвую паверхню мора і на гранатавае неба. І не было там нічога незвычайнага і незвычайным было ўсё.

я нічога не выдумала

***

бурштыны
дробныя як крышталікі цукру
змяшаныя з пяском і марской травой
высвечваюцца сонечнымі промнямі

жанчыны перабіраюць пясок
і знаходзяць абсалютную радасць

пасля шторма мора нібы выбачаецца
за былую нястрыманасць

калі б я павінна была напісаць нацюрморт
то паставіла б на стол шклянку з мёдам
а вакол рассыпала бурштыны

ёсць нешта ў гэтым:
шукаць бурштыны
і знаходзіць абсалютную радасць

IV

***

і было амаль як у фільме антаніёні

нетаропкі вецер варушыў лісце
прыдарожнага хмызняку
і яго шолахі казыталі слых
не, не трывожным, насцярожаным шумам

у гэты момант я сам ператвараўся ў слых
і забываўся пра тое,
што хутка скончыцца лета
і, магчыма, з-за гэтых самых хмызоў
выйдуць паляўнічыя са стрэльбамі
і я, былы чалавек што стаў воўкам
ператварусяў беззабаронную істоту
якую ратуюць толькі ногі

а цяпер я слухаў вецер
і вучыўся адрозніваць у яго шуме
голас лёсу які я так і не пачуў
пакуль быў чалавекам

я не пачуў
як прагучаў стрэл

***

быццам
ламаная лінія
на маніторы
іронія
выгінаецца
сваімі іголкамі
за кожнае слова
чапляецца
хто ты
гаргона гарпія
або леда
з якой невядомай
кнігі жыцця
твае імгненныя веды
сама да сябе
да ўласных
глыбінь скіраваная
лашчыць і паступова
збівае
пяшчотна
прыхаваная
іронія

***

клік – і

адзін за адным
па экрану дысплэя
прабягаюць твае эратычныя фотаздымкі

на фоне нявызначаных краявідаў
на фоне феерычных малюнкаў
фьордаў вулканаў тунэляў аэрапортаў

з вачыма абароненымі
сонечнымі акулярамі
зусім не ад сонца

за якімі – Бог ведае! – якія хаваюцца думкі
а можа нават не думкі
а можа нават і не хаваюцца

падазраю што там усяго
толькі адна думка
скіраваная мне ва ўлонне

вялікая пяшчотная думка

***

мара аб паэтычным слове будзіць мяне сярод ночы
я прадзіраю вочы і разглядаю начны краявід за вакном
выгляд зімовага гораду нейкі жабрацка-сірочы
і гэтаксама жабрацка-сірочы кожны асобны дом

цені ад поўні кладуцца галінамі дрэваў
рух пачынаюць па шэрай бетоннай сцяне
фары машынаў то злева направа то справа налева
іх калыхаюць у нейкім злавесным паўсне

мара аб паэтычным слове курчыцца ў дальнім завулку
драпае сцены і болей не можа маўчаць
я выпускаю паўсонныя думкі з зацішных прытулкаў
і пачынаю за імі нібыта здалёк назіраць

можа валькірый палёт ці палёт маргарыты
ветрам узняўся і дзверы ў суседні сусвет адчыніў
перада мною світанак паўстаў як разгорнуты світак
дзе засталіся сляды маіх словаў таму хто мяне не прысніў

крыху філасофіі перад тым як заплюшчыць вочы

цёплае цёплае паветра наэлектрызаванае
пераднавальнічнымі токамі —
праваднік маіх думак у навакольнае асяроддзе

пра экзістэнцыйныя несупадзенні
і маленькія нязначныя супадзенні
якія ніяк ні на што не ўплываюць

пра самае адчувальнае –
тое што адным мы даруем недаравальнае
а другім не даруем дробязяў —
гэта і ёсць тэорыя адноснасці ў дзеянні

і будуць ляцець самалёты
ухіляючыся ад маланак і абмінаючы хмары
і падставяць твары дажджу
кармазынавыя вішні
а я прымружу паўсонныя вочы
і патанаючы ў паветраных ямах
адчую як скаланаюцца рэкі
прымаючы водаў нябесных падзенне

rem verba sequentur

прачытаныя кнігі
раскіданыя па зямной паверхні
перамешаныя з вадой, небам і глінай
нагадваюць з вышыні птушынага палёту
рэшткі разбітага сэрца

яго накрываюць аблокі сваімі далонямі
яго абдымае туман сваім подыхам
каб затрымаць у жыцці яшчэ на некалькі імгненняў

і пакуль глеба робіцца цёмна-барвовай
сэрца ператвараецца ў маленькую кропку
якая слаба міргае

гэты маячок прываблівае шэрага ястраба
чыё пільнае вока пераадольвае адлегласць

і раптам адкрываецца чыстае поле
на якім не засталося нават словаў
бо словы пайшлі за сэрцам

rem verba sequentur

***

у той час як мае пальцы стукаюць па клавіятуры
быццам кроплі дажджу па вадасцёку
выбіваючы мелодыю думкі

неба ўсмоктвае горад
у барвовую расколіну
што падзяляе яго на два берагі

па залатым беразе скачуць залатыя вершнікі
пераскокваюць праз вогненную раку
і знікаюць у чырвоным марыве

на чорным беразе вянуць чорныя ружы
засыпаюць сваімі пялёсткімі далягляд
за якім нічога не бачна

ні еўропы ні беларусі
ні заняпаду ні адраджэння

толькі пыл што калаўроціцца на месцы горада
які праваліўся ў неба

вось ён канец цывілізацыі

а нехта спрабаваў дакрычацца

***

твая памяць – срэбная сетка
ў якую заплываюць чырвоныя рыбкі ўспамінаў
з цягам часу яна робіцца рэдкай

чырвоныя рыбкі
вольна заплываюць вольна выплываюць
а віхуры залацістых плыняў іх у паветра ўздымаюць

твая памяць – срэбная сетка
якая ўжо нічога не можа злавіць
павесь яе на парэнчы ля пірса
хай сушыцца пад сонечнымі промнямі
аздабляючы шлях да мора

рыбінымі вачыма пазірае прастора

***

бэзавыя птушкі на жоўтых кветках
узніклі ў той момант
калі мае павекі здрыгануліся
і я вярнулася з нечаканага палёту

разбураная псіхадэлічнасць уяўленняў
яшчэ доўга нагадвала пра сябе
кожны раз калі я закрывала вочы

я памятала як узмахвалі крыллем
бэзавыя птушкі на жоўтых кветках
пакуль з мяне выскрабалі душу

о святло і таямніца боль і асалода
двухаблічная памяць
з падступнай усмешкай прыгажосці

***

калі я пішу я быццам выходжу на паверхню быццам
застаюся без вопраткі не глядзіце на мяне я сама ў
сабе мой голас робіцца бязгучным а жэсты
незразумелымі так пішацца музыка ў паветры
працятым срэламі хмарачосаў але ці засталося ў ім
месца для музыкі можа быць ў ім ёсць месца для
аднаго толькі маўчання

напішы напішы боль ты ведаеш якое яго гучанне

боль гэта не крык боль гэта камень гэта скамянелая
кроў якая нікуды не рухаецца прынамсі здаецца што
яна болей не рухаецца гэта скажоныя выявы якія
набываюць гратэскныя формы і боль павялічваецца да
неверагодных памераў выходзіць за межы
агульнапрынятых нормаў ён палохае ён не імкнецца
схавацца але цела працягвае з болем змагацца
здрабняючы яго на часцінкі рассыпаючы на палавінкі
да стадыі поўнага ігнаравання

дзеля таго каб працягваць жыць без неабходнасці
даказваць права на ўласнае існаванне

вада за акном

праз туман
праз усе адценні шэрага
праз усе адценні срэбнага
падсвечанага цьмяным сонцам
ззяюць іх шчыты
паблісккваюць іх дзіды
чуюцца іх крокі
чуюцца іх спевы
ўрачыстыя як літургія

праз туман
праз усе адценні шэрага
праз усе адценні чорнага
прасвечанага начнымі паходнямі
святло дрыжыць на вадзе
святло прабіваецца праз ваду
уздымаецца з дна ракі
дзе сваё пахавалі золата
і пайшлі шукаць сабе славы
дзеці туману нібелунгі

ці ўсе тыя рэкі
пераліваюцца адна ў адну
ці ўсе тыя туманы
пераходзяць адзін у адзін
ці ўсе тыя песні
распавядаюць пра адну гісторыю
пра адзін пярсцёнак
пра адну здраду
пра адно забойства

так, гэта мы
самазнішчальныя

дзеці туману
бясконцага
як гэтая зіма

***

там дзе скрыжаваліся маланкі
дзе ўзнікаў непрадказальны час
дзе бруіліся ў тумане ранкі
мы пакінулі свае прыстанкі
і пайшлі каб адшукаць адказ

нам чамусьці моцы не ставала
нам хацелася пайсці назад
але там наперадзе Вальгала
нечаканай радасцю паўстала
ззяннем залатых сваіх палат

і забыўшыся пра перашкоды
і стрымаўшы пераможны спеў
мы пайшлі да прывіднай свабоды
мы расчытвалі нямыя коды
на галінах старажытных дрэў

там дзе баль чаканнем вечным бою
дзе за боем непазбежны баль
там дзе рэкі з вогненай вадою
а пасля пагібелі ў двубоі
новую душу куе каваль

дзе шчаслівы край магутных вояў
дзе гучыць узнёслы гімн багоў
дзе прытулак самых светлых мрояў
ёсць надзея меч знайсці герояў
ёсць надзея нарадзіцца зноў

адчужанасць

на панцыры вогненнага дракона нечаканая прахалода
ляжу ухапіўшыся за выступы гарбаносыя
парослыя мохам і не адчуваю як вогненная прырода
выплёўвае з нетраў ягоных полымя безгалосае

калі напаўзаюць яшчары неба грамадай паніклаю
калі накіроўваюць тонкія стрэлы вятры-паляўнічыя
ён млява ашчэрвае пашчу з чырвонымі ікламі
і радасна забаўляецца з новай раптоўнай здабычаю

я на яго спіне трапляю то ў пекла то ў выраі срэбныя
малюнкам на лускавінах любуюся быццам мапаю
мне незаўважна як абсалютна больш непатрэбныя
падаюць мёртвыя ксеніі[2] *побач з вялізнай лапаю*

мне не відаць як на скуры платанаў зіяюць абпаліны
як пад цяжарам ягонай хады камяні разбураюцца
і як дыханне ягонага вынік аддалены
вогненным веерам па-над азернай вадой уздымаецца

---

2 “Ксеніі” – “дарункі гасцям”, таксама цыкл вершаў Э. Мантале.

***

пчолы мядовыя стварэнні
кружаць вакол мяне
вязнуць у мядовых рэках
жоўта-васковых цёмна-залатых
павольна-густых
нараджаюцца ў іх і паміраюць

мураш з-пад лісціка мяты
ўглядаецца ў соты
з якіх складаецца свет
дзе свядомасць балансуе
паміж неўсвядомленым быццём
і яго рэальнымі праявамі

што ёсць мая вінаватасць
што ёсць вінаватасць іншага
кветкавы пылок
сабраны ў каморках сотаў

жоўты вохрысты залаты
васковы бурштынавы
чорны

сублімацыя
несмяротных/смяротных джалаў
прыхаваных у цёмным кутку

V

гісторыя пра кітайскага студэнта

у цэлым гэта быў даволі нярвовы дзень я хвалявалася ад самай раніцы і разам з машынай ледзь не трапіла пад грузавік але мая машына сказала “нас не дагоніш” і так пабегла што грузавік і сапраўды нас ужо не дагнаў

і дзякуй Богу бо на гэтым гісторыя магла б скончыцца ўвогуле не пачаўшыся

пасля машына мая сказала: ідзі ты нагамі а я цябе пачакаю таму на ў некаторым сэнсе дзяржаўна-важнае мерапрыемства я і пайшла пешкі

не тое каб я чагосьці баялася але неяк няўтульна мне было

і пайшла я праз мост а насустрач мне кітаец ідзе і спявае

прыслухалася я і пачула оду да радасці

неба на тое яно і неба каб пасылаць нам добрыя звесткі я зразумела што баяцца няма чаго і мне захацелася спяваць разам з кітайцам

добра што па вуліцы Багдановіча ходзяць кітайскія студэнты і спяваюць зусім не кітайскія песні

а то іначай што б я зразумела

гісторыя пра супэрмэна

быў такі перыяд архіў-праца-архіў і ўсё бягом ды бягом і так блізка здаецца але пакуль прабяжышся то і сілы ўсе патраціш

вось былі б крылы я б лётала туды-сюды

а так я толькі па лесвіцы лётаю туды-сюды зверху ўніз знізу ўверх

дык вось лячу я так зверху ўніз па лесвіцы а насустрэч мне супэрмэн

валасы ў яго цёмныя майка сіняя супэрмэнская а правая рука ў гіпсе

я гляджу на яго і пачынаю спачуваць што маўляў палёт не задаўся

а ён глядзіць і ўсміхаецца ну не задаўся, халера

і я ўсміхаюся а потым узлятаю над Нямігай над мостам над Петрапаўлаўскай царквой ажно да самай вуліцы Ракаўскай і так мне файна ляцець быццам усё жыццё я толькі гэта і раблю

а супэрмэн памахаў мне незламанай рукой і стаў падымацца па прыступках

пакуль яшчэ тая, другая, зажыве

гісторыя пра зялёныя пазногці

купіла я неяк зялёны лак і пафарбавала ім пазногці сяджу сабе ды радуюся што праца ў мяне сёння выключна ў канторы і ехаць нікуды не трэба

дык вось гляджу я так на свае зялёныя пазногці, ажно раптам выклікаюць мяне і кажуць едзь з начальствам

што зробіш трэба ехаць а часу на тое каб пазногці перафарбаваць ужо няма

паглядзела начальства на мае пазногці і спыталася а чаму зялёныя

а я спыталася ў якім сэнсе

а начальства адказала чаму не чырвоныя а потым пачало само сабе разважаць чырвоныя азначаюць каханне, зялёны азначае надзею, то зялёныя пазногці азначаюць надзею на каханне

чырвонага ў мяне няма адказала я а потым спыталася а блакітны што азначае у мяне яшчэ блакітны ёсць

спакой напэўна адказала начальства

каціласся нашая машына па горадзе М. а я ўсё думала а чаму ж такі ў мяне няма чырвонага лаку для пазногцяў

гісторыя пра бабульку з “Беламорам”

перасялілася я ў новы дом ну не тое што новы дом стары але для мяне новы хоць і жывуць у ім у асноўным пенсіянеры

жанчына я ветлівая з суседзямі вітацца стараюся хоць і не ўсе адказваюць

і заўважыла я што ля суседняга пад’езда часцяком сядзіць на лавачцы бабулька п’е каву і паліць “Беламор”

ці часта вы бачыце што ў нас бабулькі паляць ды яшчэ на вуліцы ды “Беламор” я дык упершыню

і стала я думаць, а дзе ж гэтая бабулька навучылася паліць “Беламор” можа яна ў маладосці была яшчэ тая авантурыстка і трапіла ў мясціны не надта аддаленыя а можа яна з рэпрэсаваных а можа змагалася на фронце і захавала звычку да “Беламора” на ўсё жыццё

так хаджу я і ўсё пра гэта думаю але не магу ж падыйсці і спытацца хоць іншым разам мне і хочацца папаліць разам з ёю

выходжу я раніцай восьмага сакавіка на працу а мая бабулька ўжо п’е сабе каву ля пад’езду і “Беламор” паліць

яна мне са святам здароўя там кахання і я ёй са святам і вам таго ж

хто ведае можа гэта і ёсць так званая жаночая салідарнасць

гісторыя пра анёла

снег усё сыпаў да сыпаў, а яго усё не чысцілі і не чысцілі пастаяла мая машына некалькі дзён і засумавала, і я без яе засумавала хоць кожны божы дзень яе з-пад снегу выкопвала

і вырашыла я нарэшце паехаць бо сколькі ж можна без машыны

з месца мы скрануліся а далей забуксавалі бо дарога зусім не прыбраная

выйшла я з машыны ў лакірках узяла шуфель думаю што рабіць буду сама дарогу чысціць і раптам бачу ідзе па дарозе проста да мяне чалавек у будаўнічай спецоўцы і гаворыць

не трэба вам шуфель вы і так выедзеце

падказаў мне як на счапленне націскаць як на газ падштурхнуў ззаду і я паехала

падзякавала я яму аварыйкай выехала на шырокую дарогу і зразумела што быў гэта не хто іншы як анёл божы бо адкуль пасярод пустой зімовай дарогі чалавеку ўзяцца

і радасна мне стала што не адна я ў гэтым свеце і што анёлы іншым разам з’яўляюцца ў самым нечаканым выглядзе

гісторыя пра дзяўчынку на арэлях

вось і прыйшла вясна і гарачыня з ёю нечуваная хмары час ад часу праплываюць па-над даляглядам і бліскаўкі недзе бліскаюць але каб сапраўдны дождж пайшоў то не на нашай вуліцы ён чамусьці не ідзе

выходжу я на двор вечарэе двор пусты усе разышліся па хатах дажджу чакаць а паветра і праўда дажджом поўніцца і бэзам а ён у нас усіх колераў але белы самы прыгожы

праходжу я праз двор настрой у мяне паганы бо жыццё здаецца бессэнсоўным а дзе той сэнс узяць я не тое што не ведаю але хочацца як снайпер патрапіць дакладна

і чую я раптам песню ў пустым двары а гэта дзяўчынка гайдаецца на арэлях размахвае рукамі і спявае пра горад мары ў які яна павінна вярнуцца

і так усё гэта было кінематаграфічна што спынілася я і стала слухаць а калі яна скончыла то папляскала ёй а яна сказала дзякуй

і падумала я што двор у нас нейкі таямнічы і жывуць у ім незвычайныя людзі і што ўсё гэта невыпадкова

а навальніца-такі грымнула і маланка так асвятляла наваколле быццам гэта былі пробліскі геніяльнасці што час ад часу надараюцца ў гэтым свеце

Італія зімой

Мілан

На вуліцы Цёмных Кветак
мне раптам адкрылася безліч
падземных нябачаных плыняў,
энергій, што з напластаванняў
гісторый чужых пілігрымак,
выходзілі на паверхню
і тут, ужо ў плынях паветра,
спыняліся над брукаванкай
і дыхалі ў твары тубыльцаў.

На вуліцы Светлых Кветак
вярталіся раптам з нябыту
старыя забытыя рэчы:
паштоўкі, гадзіннікі, лінзы,
што ў бляску зімовага сонца
імкнуліся зноў нарадзіцца
для новых напружаных жыццяў.

А я, прасціраючы рукі
ў святле невыноснага рання,
расчытвала дзіўныя назвы,
збірала па кроплях сюжэты,
застылая на скрыжаванні
ад вуліцы Цёмных Кветак
да вуліцы Светлых Кветак.

Модэна

Голуб, што адпачывае
на прыступках сінагогі,
гатовы ў любы момант
адляцець як мага далей
ад месца, дзе нетрываласць
створанага чалавекам
разбягаецца расколінамі па сценах.
Ён ведае, што такое землятрус.
А паколькі яму яшчэ рана паміраць,
ён займаецца тым, што марыць
пра наступнае жыццё.

Мая самота
нікому не кідаецца ў вочы,
пакуль усе ідуць, іду і я.
Потым усе знікаюць,
а я застаюся спасцігаць
чужую рэчаіснасць.

Але як толькі
халоднае пасляпаўдзённае святло
ці то зімы, ці то прадвесня
запаўняе прастору вуліц,
край, які ніколі не стане маім,
сціскае мяне тваімі абдымкамі.

Ферара

Назіраючы за гэтай жанчынай
з прывабнай усмешкай,
якая проста ідзе без парасона
па даждлівай вуліцы,
ніхто і не здагадаецца, што гэта ўсяго толькі
змеяня, якое спрабуе вылупіцца з яйка,
прабіцца на святло,
змеяня, што выгінаецца і шукае паратунку
ў прыцемках неўсведамлення.

Пад шкарлупіннем
цела крывавіць чырвонымі кропкамі капіляраў
і запаўняецца вобразамі,
якія пераходзяць адзін у адзін,
набываюць новыя формы,
мяняюць сэнс навакольнага асяроддзя,
светабачанне і светабудову.

Змея ня вылупіцца, калі апусцеюць вуліцы,
калі дождж змые крывавыя сляды,
а мокры замак з чырвонай цэглы
асвецяць начныя паходні.

І слізгане па брукаванцы,
і схаваецца пад вежай.

Няўлоўнае і непрадказальнае,
як сама паэзія.

Балонья

Непазбежныя пераўтварэнні,
калі адлегласць у часе і ў прасторы,
здаецца, тлумачыць самую сябе –
хоць гэтае тлумачэнне
і не з'яўляецца вычарпальным –
зачароўваюць нованароджанымі выявамі.
Жыццё ёсць сон...
Але жыццё не ёсць сон.

Прачнуцца і па белых дахах,
дзе скручваецца лёгкі дым,
прабегчы здзіўленым паглядам,
і не паверыць на імгненне,
што гэта снег, сапраўдны снег, –
на кветках, правадах ліхтарняў
і на адкрытых століках кавярняў.

Я адкрываю аканіцы
і думаю: мне гэта сніцца.

Але вяртаецца рэальнасць,
дзе ўсіх уцёкаў бачна марнасць,
а ўсіх памкненняў ідэальнасць
рассыпецца імгненна ўшчэнт.
Так проста – твар у твар сустрэцца,
і – знерухомець, заглядзецца,
як цераз порцікі-тунэлі
праходзіць белы сілуэт.

А снег — прысуд або збавенне,
мая параза ці маё паразуменне,
мая нагода знікнуць назаўжды
у белым горадзе, дзе белыя сляды

ужо не патрабуюць тлумачэнняў.

Аэрапорт Мальпенса

Пераадольваючы горныя хрыбты
нібы прыступкі светасузірання,
душа няспынна рухаецца ўперад,
пакуль сама сабой не захлынецца
і затрапечацца, і скаланецца.

І вось тады ў транзітным існаванні
між хаатычным броўнаўскім рухам
яна застыне тут навідавоку
і спыніцца — нібы правесці рысу
паміж мінулым і наступным крокам.

Каб адштурхнуцца і пайсці далей,
туды, дзе ад людзей і ад падзей
яе падымуць у нябеснае адхланне
і панясуць бязгрэшныя аблокі.

Аксана Данільчык — аўтарка паэтычных зборнікаў «Абрыс Скарпіёна» (1996), «Il Mezzogiorno. Поўдзень» (2006), «Сон, які немагчыма забараніць» (2011), кніжкі вершаў для дзяцей «Павуцінка на агрэсце» (2005). Вершы друкаваліся ў беларускіх перыядычных выданнях, уваходзілі ў калектыўныя зборнікі і анталогіі, перакладаліся на іншыя мовы.

Оглавление